

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

SAYI : 3

YIL : 1989

İMAM - HATİP LİSELERİNDE AKAIT VE KELÂM ÖĞRETİMİ

Prof. Dr. Cihad TUNÇ*

I— TÜRK MİLLİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun» 2. maddesinde tesbit edilmiştir. Bu kanuna göre, Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini,

1— «Atatürk İnkılaplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlâkî, insani, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını ve milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek.

Kanunun bu birinci paragrafında yer alan çok önemli görülen bu hususlar üzerinde, bazı açıklamalar yaparak biraz daha durmak istiyoruz. Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda görev yapmakta olan bütün öğretmenlerin, kendilerine teslim edilmiş Türk Milletinin bütün fertlerini, daha açık bir ifadeyle okuma çağında olan bütün çocuklarını «Atatürk inkılaplarına ve anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı, bu inkılaplardan ve Türk milliyetçiliğinden ayrılmayan, bunlardan sapıp uzaklaşmayan yurttaşlar olmak üzere yetiştirmek zorunda oldukları belirtilmektedir. Öyleyse hem eğitimcilerin, hem de öğrencilerin Atatürk inkılaplarını ve Türk milliyetçiliğini bütün ayrıntılarıyla, doğru bir şekilde çok iyi öğrenmeleri ve bilmeleri gerekmektedir.

(*) Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Yine bu paragrafta Türk milletinin bütün fertlerinin, Türk milletinin milli, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirilmesi» öngörülmektedir. Öyleyse bütün fertlere Türk milletinin milli değerlerini, ahlâkî değerlerini, insanî değerlerini, manevî değerlerini ve kültürel değerlerini benimsetebilmek için, bunların neler olduklarını, bu değerlere nasıl sahip olunduğunu ayrı ayrı ve bütün incelikleriyle öğretmek lazımdır ki, fertler bunu tam manasıyla benimsesinler, sevsinler ve bu değerlerin hepsine sahip çıksınlar. İşte öncelikle bu yapıldıktan sonra, benimseyip sahip çıktıkları bu değerleri korumalarının, muhafaza edip elden çıkarmalarının gereği üzerinde durulmalıdır. Böylece sahip olup koruma altına aldıkları bu değerleri ilim ve irfan ile besleyip geliştirmeye gayret etmeleri, katı kalıplar içerisine hapsetmemeleri sağlanmış olacaktır.

Yine bu paragrafta yer aldığı üzere Türk milletinin bütün fertlerini ailesini, vatanını ve milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar olarak da yetiştirmek zorunluğu vardır. Zira yukarıdaki esaslara bağlı, bütün bu değerlere sahip fertlerin ailelerini, vatanını, milletini seven ve onu daima yüceltmeye çalışan bir duygu ve gayret içinde olmaları da vazgeçilmez bir şart olarak kendini göstermektedir. Yetiştirilen bu fertlerin birbirlerini, ailelerini, vatanlarını, milletlerini sevmeleri gerekecek ve bu sevginin neticesi olarak da bunları daima yüceltmeye çalışmak, her geçen gün biraz daha ileriye, refaha götürmek onların prensipleri olacaktır.

Yine bu maddede kanun, Türk milletinin bütün fertlerini insan haklarına ve Anayasasının başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren yurttaşlar olarak yetiştirmeyi istemektedir. Öyleyse yetiştirmekte olduğumuz fertlere yukarıdaki esaslarla birlikte, Türkiye Cumhuriyetinin dayandığı özellikleri öğrettikten sonra, bu devlete karşı olan görevlerini, sorumluluklarını iyice belletip kavratmak ve bunları davranış haline getiren, yani bizzat yaşayıp uygulamakta olan fertler haline getirmek de kanunun öğreticilerden istediği bir husustur.

Kanunun 2. paragrafında ise fertlerin kişilik ve karakterleri aşağıdaki tarzda ifade edilmiştir :

2— Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek ;

Görüldüğü gibi kanunun birinci paragrafında Türk Milletinin bütün fertlerinin nasıl yetiştirileceği açıklanırken bu ikinci paragrafında da bu şartlarla yetişen fertlerin nasıl bir kişilik ve karaktere sahip olacakları açıkca belirtilmiştir. Şu halde Türk Milletinin bütün fertleri beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişilik ve karaktere sahip olurlarken, hür, yani her türlü peşin fikirlerden uzak, bilimsel, yani sağlam delillere ve sağlam kaynaklara dayanan düşünme gücü ile geniş bir dünya görüşüne de sahip olmaları gerekmektedir. Buna bağlı olarak da insan haklarına saygılı, yani hep kendi çıkarını düşünmeyen, hep kendi yakınlarını kayırmayan, kişiliğe, teşebbüse değer ve kıymet veren, saygısız bir şekilde karşı çıkmayan, topluma karşı sorumluluk duyan, yani toplumun dertleriyle dertlenen, onlara kendi derdi veya hastalığı imişcesine çareler, devâlar arayan, kırıcı olmayıp yapıcı olan, baltalayıcı olmayıp icad edip meydana getirici olan, hep tüketici, yok edici olmayıp verimli olan kişiler olmaları da icabetmektedir.

İşte böyle kişilik ve karaktere sahip olmuş fertler yetiştirmekle yükümlü olduğunu her an hatırında tutan öğretmenlerin bu kişilik ve karaktere sahip kişiler olarak da öğrencilere örnek olmaları kaçınılmaz bir düştür.

Kanunun üçüncü paragrafında Türk milletinin bütün fertlerini hayata hazırlamak ve onların iyi bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktan şu şekilde bahsedilmektedir.

3— İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Kanunun bu üçüncü paragrafından anlaşılıyor ki, yetiştirilecek ve sağlam bir kişilik verilecek olan bütün fertlerin öncelikle il-

gi alanlarını, kabiliyet ve yeteneklerini keşfederek onları geliştirmek için gerekli bilgileri vererek faydalı bir beceri kazandırmak gerekmektedir. Bundan sonra elde edilen bilgiler ve kazanılan becerileri birlikte iş görme alışkanlığı ve davranışı haline getirmek suretiyle hayata hazırlama safhası gelmektedir. İşte bundan sonradır ki, onları hem kendilerini mutlu edecek, hem de birlikte yaşamak durumunda olduğu toplumun mutluluğuna da katkıda bulunacak bir meslek sahibi yapmak görevinde de çok isabetli bir hazırlık içinde olmak lazımdır. Fertleri sevmeyecekleri mutlu ve bahtiyar olamayacakları bir mesleğe itmek doğru değildir. Bu itibarla çoğunlukla yüksek öğrenimde gerçekleşecek olan bu meslek seçiminde hem fertlere hem de onlara yol gösterecek olan kişilere büyük görevler düşmektedir.

İşte Türk Milli Eğitiminin Amaçlarını böylece sıralayan kanun, bu milli Eğitimin, yetişmesini sağlayacağı yurttaş tipinin özelliklerini de şöylece sıralamıştır :

1— Toplumsal Yönden :

a) Türkiye Cumhuriyetinin, insan haklarına dayanan milli, demokratik laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu, Türkiye Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğunu bilir ve Türk milletinin bir ferdi olmanın şerefini duyar ve sorumluluğunu kavrar.

b) Herkesin kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlerine sahip olduğunu, dil, ırk, cinsiyet, siyasi ve felsefi düşünce, inanç, din ve mezheb ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşit bulunduğunu; yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme haklarına, kişi hürriyetine, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu kabul eder.

c) Ailenin Türk toplumunun temeli olduğunu bilir ve ona değer verir.

d) ««Yurtta Sulh Cihanda Sulh» ilkesine bağlıdır.

e) Kanunlara ve nizamla karşı saygılıdır.

2— Şahsi Yönden :

a) Kendisinin ve çevresinin sağlığını korur ve onları yetiştirmeye çalışır.

b) Türkçeyi doğru olarak konuşur, okur ve yazar, Türklük ilkelerini bilir, benimser ve korur.

c) Öğrenme ve gelişme isteğinde, pratik hayatın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahiptir.

3— Ekonomik Hayat Yönünden :

a) İşe, iş ve meslek ahlâkına bağlı ve saygılıdır, verimli çalışmaktan zevk duyar.

b) İşindeki yeterliliğini geliştirerek devam ettirir, kendisinin ve çevresinin refahını artırmaya çalışır.

c) Yeteneklerine uygun işi seçebilir, mesleki ve ekonomik başarısının bilgi ve teknikle sağlanacağına inanır.

II— İMAM - HATİP LİSELERİNİN EĞİTİM VE ÖĞRETİM ESASLARI

Kanun Türk Milli Eğitiminin Genel amaçlarını böylece sıralarken, özellikle İmam-Hatip Liselerinin amaçlarını da şu şekilde açıklamıştır.

A— Milli Eğitim Bakanlığınca açılan, orta öğretim sistemi içinde, hem mesleğe, hem de yüksek öğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan İmam-Hatip Liselerinin amaçları, imamlık, hatiplik ve Kur'an Kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesiyle görevli, en az lise seviyesinde genel ve meslekî öğrenimi görmüş elemanlar yetiştirmektir.

B— İmam - Hatip Liseleri eğitim ve öğretim kadrosunda vazifeli olan kişiler, din görevlisi adaylarını,

1— Anayasa nizamına bağlı, Türk Milli Eğitiminin amaçlarını benimsemiş ve bunları uygulamaya hazır,

2— Millî ahlâkın icablarını samimiyetle yaşayıp yerine getiren ve millî bünyemize zararlı akımlar karşısında uyanık,

3— Dinin ve ahlâkın gereklerine inanarak yaşayıp yerine getirir birer aydın,

4— İlmî görüş ve anlayış kazanmış, bilgilerini meslekî alanda kullanma yollarını öğrenmiş,

5— Çalışkan, mesleğine bağlı, yurdun her yerinde seve seve hizmete hazır,

6— Toplum kalkınmasında çevresine kültürel, ekonomik ve sosyal yönden katkıda bulunan,

7— Yaşayışı ve çevresine tesiri bakımından örnek tutulmaya layık,

8— Programla müfredatı tesbit edilen bilgi, maharet ve kültürü kazanmış,

9— İnsanlığı, insanları seven ve anlayan, davranışlarında her şeyden önce eğitici olduğu şuuruna sahip, bedence ve karakterce sağlam, güvenilir birer meslek adamı olarak yetiştirmekle görevlidirler.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, İmam-Hatip liselerinde eğitim ve öğretim gören öğrencileri Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda yetiştirirken, hem mesleğe hazırlayıcı, hem de yüksek öğrenime hazırlayıcı programlar içerisinde biraz önce zikredilen özel durumlar da göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu liselerden mezun olduktan sonra İmamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetleri yerine getirecek bu kişilerin, millî ahlâkın icablarını samimiyetle yaşayıp yerine getiren ve millî bünyemize zararlı akımlar karşısında uyanık, aydın, ilmi görüş ve anlayış kazanmış, bilgilerini mesleki alanda kullanma yollarını öğrenmiş, çalışkan, mesleğine bağlı, vatanını, milletini seven, güvenilir birer meslek adamı olmaları gerekmektedir. Bu itibarla bunları bu yolda yetiştirmek ve meslekleriyle ilgili bilgi ve becerileri kazandırabilmek için ayrıca gayret sarfetmek gerekecektir. Bu yüzden ders programlarında yer alan hitabet, irşad derslerini hem nazari hem de uygulamalı olarak vermek daha uygun düşecektir. Bu konularda yetenekli olan öğreticilerden yani öğretmenlerden istifade etmek, bunlara öğrencilerle karşılıklı uygulamalar yaptırmak yerinde olacaktır.

«İmam-Hatip Liseleri, millî birer din eğitimi kurumudur» : İmam-Hatip Liselerinde, imam, hatip ve Kur'an kursu öğreticiliği adaylarının millî varlığa başarı ile hizmet edecek, dinî vecibeleri ve şartları yerine getirecek, inancı bütün, çağın gelişen ve değişen toplum ihtiyaçlarına manevî yönden cevap verebilecek mesleki formasyona sahip örnek insan olarak yetiştirilmelerine önem verilir.

İmam, Hatip ve Kur'an Kursu öğreticiliği adaylarına, aynı millî ülkeleri, millî bir ortamda din inancını paylaşmaları için gereken

bütün bilgi, beceri ve davranışları ve hizmet isteğini kazandırmak, İmam-Hatip Liselerinin başıca görevidir.

İmam-Hatip Liselerinde öğretim ve Eğitim, yukarıda belirtilen esasların ışığında İslam inancı ile Türk seciyesinin birleşimi niteliğinde olan aşağıdaki temel duyguların yaşatılacağı bir atmosfer içinde uygulanması öngörülmüştür :

1— Allah Sevgisi :

Allah sevgisi müslümanlığın temelini teşkil etmektedir. Bu sebeble çocuklarımızda korkudan ziyade bu sevginin derinleşmesi-ne ve Allah sevgisi yoluyla, başka varlıklara karşı da sevgi duygusunun gelişmesine, insan ruhunun çetin şartlar altında dahi, mutlu ve iyimser kalma kabiliyetini kazanmasına çalışılmalıdır.

2— Hoş Görürlülük :

Allah sevgisinde derinleşen insan, şuurlu bir hoş görürlülük seviyesine ulaşacak, başkalarının inançları ve yanlışları karşısında sert davranışlardan kaçınacaktır. Çünkü hoş görürlülük, İslam dininde yeri olmayan taassubun karşıtıdır. İslam dini kendinden önce gelen peygamberleri tanımış ve onların dinlerini müslümanlığın önceki şekilleri saymıştır. Başta Peygamberimiz olmak üzere İslam büyükleri, birçok seçkin vasıfları arasında hoş görürlülükleriyle tanınmışlardır. Söz konusu hasletin milli tarihimizde ki yerini uzun uzun açıklamaya lüzum yoktur. Misal olarak; atalarımızın yüz yıllarca idare ettikleri gayr-i müslim topluluklar karşısında geniş görüşlü tutumlarını hatırlamamız yeter.

3— Hak Severlik ve Saygı :

Hak severlik duygusu Türk - İslâm toplumu anlayışına genişlik ve derinlik verir. Bu duyguya eren insanın, bir haksızlığı bilerek yapması güçtür. Hak severliğin bir sonucu olarak saygı da, İslam dininin gereği olarak Türk yaşayışının temelleri arasındadır. Dinî ve millî terbiyesi tam olanlar başkalarına karşı saygılı davranır ve böylelikle başkalarından saygı görmeye hak kazanırlar.

4— Dinî ve Dünyevî Görevlere Bağlılık :

Dinî ve dünyevî görevlere bağlılık, kişilerin Allah'a ve insanlara karşı olan görevlerini yerine getirmeyi ikinci bir tabiat haline getirir, insan yaratılışındaki temel sebebi kavratır, geçirdiği günleri, zamanı, işini değerlendirmesini öğretir. İnsan oluşunun ger-

çeklerini, hızlı gelişen ilim verilerine ve görüşüne uygun olarak benimsetir, kendisi ailesi ve yurdu için yararlı bir kimse olmasını sağlar.

III— AKAIT VE KELÂM DERSLERİ

İmam-Hatib Liselerinin XI. ve XII. sınıflarında haftada iki-şer saat olarak okutulmakta olan Akait ve Kelâm dersleri haftalık ders programında toplam dört saat olarak yer almaktadır. Bu iki dersin de, Milli Eğitim Bakanlığınca tesbit edilmiş müfredat programına göre hazırlanmış ve yine aynı bakanlık tarafından ders kitapları olarak bastırılmış kitapları mevcuttur. Bu kitaplardan Akait ders kitabı Prof. Dr. Şerafettin Gölcük ile Yrd. Doç. Dr. Süleyman Toprak tarafından Kelâm ders kitabı da Prof. Dr. Hüseyin Atay ile Doç. Dr. Mustafa Sait Yazıcıoğlu tarafından hazırlanmıştır. Kitapların tesbit edilmiş olan müfredat programlarına ve Akait ve Kelâm derslerinin amaçlarına tamamen uygun olarak hazırlanmış olduğunda şüphe yoktur. Bu itibarla ders kitaplarını bu yönüyle eleştirmek doğru değildir. Zira kitaplar, en ince ayrıntılarına kadar bu konuları ihtiva edecek şekilde hazırlattırılmıştır; çünkü sipariş üzerine yazılmış daha sonra da Talim ve Terbiye Kurulu tarafından oluşturulan iki ayrı komisyona tetkik ettirilmiştir. Durum böyle olunca, meseleyi dersleri okutmakla görevli öğretmenlerle öğrenciler açısından ele almak daha doğru olacaktır.

1— ÖĞRETMENLER :

Öncelikle öğretmenlerin derslere çok iyi hazırlanarak girmeleri kitabta yazılı olanları benimseyip kabul ederek konulara hakimiyeti sağlamaları birinci şart olarak gereklidir. Çünkü bu hazırlık ve hakimiyet sayesinde hem sınıfta etkin olabilecekler hem de öğrencilere dersi benimsetip sevdirebilecekler ve bu suretle dersi derste öğretmiş olacaklardır. Kitapların ince oluşu, ve bu kitaplarda, diğer yardımcı kitaplar ve bu konularda yazılmış diğer kitaplarda olduğu gibi fazla bilgilerin ve ayrıntıların bulunmaması çok kere öğretmenleri ümitsizliğe ve kitapları küçümser bir tutum içerisine girmeye sevketmektedir. Halbuki haftada iki saat olarak öngörülmüş olan bu dersleri her ay bir yazılı sınav için ayrılan bir veya iki saatlik zaman dikkate alınırca, ve konuları İmam-Hatib Liselerinin eğitim ve öğretim esaslarına uygun olarak öğrencilere kavratmak ve yaşatmak söz konusu ise, Bakanlıkca öngörülen müfredatı bile yetiştirmek kolay olmasa gerektir.

Hele sözlü sınav yapmak da bahis konusu ise, bu iki saatlik zaman hiç te yeterli oluyabilir.

Halbuki kendi çocuklarımızdan edindiğimiz bilgilere ve mezun ettiğimiz öğrencilerimizle yaptığımız konuşmalara göre, pek çok öğretmenin bu kitapları azımsıyarak başka kitaplardan bilgiler toplayıp derslerde çocukların defterlerine bu bilgileri yazdırmak suretiyle 40-45 dakika olan ders saatini doldurarak vakit kaybettikleri ve sene sonuna kadar da kitaplardaki üniteleri yetiştirecek zaman bulamadıklarıdır. En az üç üniteyi yetiştiremeden yıl sonu gelip çatmaktadır. Meselâ; Meleklerle iman konusunda bir öğretmen, kitapta yazılanlarla yetinmeyip bunlara ilaveten «Meleklerin Çeşitleri» başlığı altında: Bulundukları yerlere göre melekler arzî, semavî ve arşî olmak üzere üç gruba ayrılır, diyerek bunları defterlerine ince ayrıntılarıyla yazdırmıştır.

Bu ve buna benzer ayrıntılara girileceğine, dersi anlatıp açıklamak varken, yazdırma yolu tercih edileceğine öğrencilere konular derslerde öğretilse, tekrarlar yapılsa, soru sorma imkanı verilip cevaplar vermenin yolları araştırılsa, böylece öğrencilere mesleki formasyon kazandıracak uygulamaların ilk adımı da atılmış olur.

Ayrıca, yine kitaplardaki bilgilerle yetinmenin, fakat örnekleri çoğaltmak suretiyle konuları daha somut hale getirmenin de faydalı olacağına inanıyoruz. Zira Akait ve Kelâm konuları fazla dikkat isteyen, oldukça zor anlaşılan konulardır. Bu itibarla sorumluluk taşıyan öğretmenlere çok iş düşmektedir.

Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına, öğretmenliğin çok değerli bir meslek olduğu devamlı hatırlatılmalı ve bunun için her şey yapılmalıdır. Ayrıca öğretmenliğe giriş için sağlıklı ve geniş bir eğitim, esas ve temel şart olmalıdır. Radyo ve Televizyon gibi kitle haberleşme araçları kullanılmak suretiyle öğretmenlik mesleğinin önemi üzerinde duran programlar yaptırılmalıdır. Mesleklerinde örnek olacak özellikteki öğretmenlere önem vermek suretiyle her türlü girişimde bulunarak mevcut durumları düzeltilmelidir. (Hizmet içi eğitimler) Öğretmenler mesleki uygulamalarının değerlendirilmesinde sorumluluklarını bizzat kendileri üstlenmelidirler.

Bütün alanlarda yeni bilgi ve becerilerin artması eğitimin muhtevası, sağlık, insan hakları, çevre, bilgisayar teknikleri v.b.

gibi yeni meselelerin kendini göstermesi, muhtelif durumları ortaya çıkarmıştır. Bu sebeble öğretmenlerin neyi ve nasıl öğretecekleri hususunda çok hassas ve titizce seçim yapmaları da kendilerinden beklenmektedir.

2— ÖĞRENCİLER :

Öğrencilerin de her derse girmezden önce o gün verilecek derisi bir gün önce hiç olmazsa bir kere, evde okuyup gelmeleri ve işlenen dersleri okuldan eve gelince bir kere tekrar edip, daha sonra yarınki derslere hazırlanma alışkanlığını kazanmaları birinci şart olmalıdır. Öğrencilerin öğretmenleri dikkatle dinlemeleri, derisi iyi takip etmeleri, mantıklı, açıklayıcı, öğretici sorular sormaları da çok önemlidir.

Ayrıca okudukları okulun, yani İmam-Hatip Liselerinin eğitim ve öğretim esaslarını ve özellikle Akait ve Kelâm derslerinin amaçlarını çok iyi kavrayıp daima hatırdâ tutmaları, bu esaslar ve amaçlar doğrultusunda çalışıp kendilerini yetiştirmeleri icabetmektedir.

Mezun olduklarında, İmam-Hatip ve Kur'an kursu öğreticisi olarak hizmet yapacaklarını düşünerek, bu mesleklere uygun çalışmalar yaparak kendilerini yetiştirmek üzere uygulamalar yapmayı, ilk heyecanlarını yenmek üzere daha okulda iken kendilerini denemelerinin lüzumuna inanmalıdırlar. Diğer taraftan İmam-Hatip Liselerinde meslek dersi öğretmenliği yapacak olan ilâhiyat Fakültelerinin son sınıf öğrencilerine, programda yer alan bir aylık öğretmenlik uygulamasına gereği gibi önem vererek öğrenciler lehine verimli hale getirmek için seminerler düzenleyip birlikte uygulanacak kararları tesbit etmek lazımdır.

Öğrencilerin roman, hikaye, tarih gibi pek çok çeşitli kitapları okumalarının yararlı olacağına dikkatlerini çekmek suretiyle, onların kelime haznelerini geliştirmeli, konuşma ve yazma esnasında gerekli deyim ve ilmi tabirleri kullanma alışkanlığını kazandırmalıdır. Çünkü bu alışkanlığı kazanan öğrencilerin düşünce sistemleri ve düşündüklerini ifade edebilme güçleri gelişip artacak, bozuk cümle kurmaktan da kurtulmuş olacaklardır.

3— İDARECİLER :

İmam-Hatip liselerinin eğitim ve öğretim esaslarını ve özel-

likle Akait ve Kelâm derslerinin amaçlarını çok iyi bilen ve ayrıca idarecilik vasfı olan müdür ve müdür yardımcılarının iş başına getirilmelerini sağlamak daha uygun olur. Bu idarecilerin yeni tayin olan stajyer öğretmenleri gerçekten bu ünvanlarına uygun olarak, en az bir dönem çalıştırmaları yerinde olacaktır. Demek istiyoruz ki, stajyer öğretmenleri hemen derse sokmak yerine tecrübeli bir rehber öğretmene teslim edip gerekli tecrübe kazanmalarını sağlamak, en doğru olan çalışma olacaktır. Bu hususa, kültür dersi öğretmenlerinde son derecede dikkat edildiği halde, meslek dersi öğretmenlerinde çok yerde ihmal edilmekte ve yeni tayin edilmiş stajyer bir öğretmen sınıfa sokulup ders ve öğrencilerle başbaşa bırakılmaktadır. Halbuki az da olsa bir tecrübe kazandıktan ve ilk heyecanını yendikten sonra bilfiil ders vermeye başlasa, daha başarılı ve tesirli olacağında şüphe yoktur.

Diğer taraftan idarecilerin belli bir program dahilinde öğretmenleri bizzat sınıflarına girerek derslerini denetleyip kontrol etmeleri dersten sonra tesbit ettikleri değerlendirmeleri yapıcı bir tarzda, korkutmadan öğretmenlere bildirmeleri de eğitim ve öğretim açısından son derece faydalı olacaktır.

Akait ve Kelâm derslerini okutacak meslek dersleri öğretmenleri İlahiyat Fakültelerinden yetiştiğine göre, son olarak bu fakültelerdeki ders dağılım saatlarına da göz atmak yerinde olacaktır. Çünkü İmam-Hatip liselerine meslek dersi öğretmenlerini yetiştiren kurumlar Türkiye'deki sekiz İlahiyat Fakülteleri olduğuna göre, başta bulunan idarecilerin de kanaatımızca aşağıda zikredilecek bazı hususlara dikkat etmeleri öğrencilerin yetiştirilmesi açısından faydalı olacaktır.

YÖK tarafından hazırlandığı bilinen ve 1983-1984 öğretim yılından itibaren uygulanması istenilen ders dağıtım cedveline dikkatlice baktığımız zaman, bazı derslerin yarı yıllara kredi-saat olarak yığıldığını görüyoruz. Bize göre ve uygulamadan edindiğimiz tecrübelere istinaden, derslerin bu şekilde yığılması eğitim-öğretim açısından verimli olmamaktadır. Mesela, 7. yarıyıl da yedi saat Kelâm öngörülmüş, bu pedagojik açıdan sakıncalı olmaktadır. Zira hem öğrenciye bombardıman edilen bilgiler ağır gelmekte, henüz bir konuyu kavrayıp hazmetmeden ikinci, üçüncü konular birbirini takip etmektedir. Bazan da haftada yedi saat olan bu dersi gereği gibi hazırlayıp öğrencilere takrir edecek öğretim elemanı ya bulunamıyor, yahut da gereği gibi eğitim-öğretim yapı-

miyor. Bu bakımdan yedi saatlik dersin hiç olmazsa 3 kredi saati 6. yarıyla kaydırılsa ve Kelâm ile ilgili ilk bilgiler bu yarıyıl da verilse, daha iyi olur. Yine 7. yarıyıl konmuş olan 6 saatlik İslâm Mezhepleri Tarihinin 2 kredi saati 6. yarıyla konsa yine öğretim açısından faydalı olacaktır. Keza 8. yarıyıl da yer almış olan beşer kredi saatlik İslâm Felsefesi Tarihi ile Tasavvuf Tarihi dersi dönüşümlü olarak biri, meselâ; Tasavvuf Tarihi, 7. yarıyla konsa, 8. yarıyıl da İslâm Felsefesi Tarihi verilse daha yararlı olacaktır. Yine 7. Yarıyla toplanmış olan 6 kredi saatlik Din Eğitimi de üçer kredi saat olarak 7. ve 8. yarıyıllara konulmalıdır.

Ayrıca ders dağıtım cedvelinde yer alan ve bir ay olarak gösterilen Din ve Ahlak Dersleri Özel öğretim uygulamaları yapılırken, idarecilere büyük işler ve programlar düşmektedir. Bilindiği üzere sekiz İlahiyat Fakültesi bu uygulamaları farklı şekillerde yapmaktadır. Bazıları dersleri tatil etmekte ve öğretim elemanlarını bu uygulama için görevlendirmekte, bazıları sadece bir ay süre ile öğleden sonraları programı boş bırakarak, öğrencileri uygulama yapacakları orta dereceli okullara göndermekte, bazıları da birbuçuk ay süre ile haftanın iki gününün öğleden sonrasını boş bırakarak son sınıf öğrencilerine bu uygulamayı yapmak imkanını vermektedir.

Bundan sonrası uygulamayı yapan öğrencilerin şevk ve arzusuyla yeteneklerine, ders öğretmeleri ve idarecileriyle olan olumlu ilişkilerine kalmaktadır. Zira bundan sonra, yani orta dereceli okullara uygulama yaptırmak üzere yerleştirildikten sonra her türlü kontrol ve sorumluluk birinci derecede uygulama yapan öğrencilere ve ikinci derecede de uygulamanın yapıldığı ders öğretmenleri ile idarecilere geçmektedir. Eğer uygulama yapan öğrenciler bu işin fayda ve yararına inanıyorlarsa, şuurlu bir şekilde bu işe dört elle sarılmaktadırlar. Aksi durum bahis konusu olursa, uygulamayı da sıradan bir şekilde, yapmış olmak için yapıyorlar. Neticede istenen ve beklenen başarı ve fayda sağlanamıyor. Bunun için hiç olmazsa, uygulamayı yaptıran fakültenin Öğretim Elemanlarından veya Araştırma Görevlilerinden pek çoğunu sırayla, uygulamaların yapıldığı orta dereceli okullarda devamlı olarak görevlendirip kontrol fişlerini bu görevlilere yerinde doldurtmak suretiyle uygulama yapan öğrencilere, her türlü mürâkabe ve sorumluluktan uzak kalmadıklarını hissettirmenin daha yararlı olacağı kanaatını taşımaktayız.

Böylece uygulama yapan öğrenciler hem başı boş bırakılmadıklarını daima hissedecekler, hem de uygulamaların üzerinde, fakülte idarecileriyle orta dereceli okul idarecilerinin koordineli bir şekilde ciddi olarak durduklarını anlayacaklardır. Belki böylece uygulamalar öğrencilerimiz için hem çok yararlı olacak, hem de uygulama yapan bu öğrencilerimiz bir öğretmen gibi sınıfa girip ders vermenin zevkini tadacaklar, ilk heyecan ve telaşlarını kontrollü bir şekilde üzerlerinden atıp tecrübe kazanmaya başlayacaklardır.

İşte bu yüzden, Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesiyle dokuza çıkan bütün İlahiyat Fakültelerinin son sınıf öğrencileriyle idarecileri, bu yazıda teklif edilen hususları göz önünde tutarak daha da iyilerini yapmanın gayreti içinde olurlarsa orta dereceli okullarda öğretmenlik yapacak olan mezunlarımız istenilen düzeye, fikir ve düşünce yapısına, öğretmenlik beceri ve yeteneğine ulaşmış olabileceklerinde hiç şüphemiz kalmaz. Aynı titizlik İmam-Hatip Lislerinin son sınıf öğrencilerinin meslekî uygulamalarında da gösterilirse, onlar da tatbikî yönden istenilen meslekî seviyeye ulaşacaklardır.

